

4500 iztiskov.

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 3 krone.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Natečaj za premije za kmetijsko knjigovodstvo. — Razmotrivanja o vprašanju nastavljenja kmetijskih strokovnjakov pri političnih upravnih oblastnih. — Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini. — Pomladije vina. — Statična presoja in izvršitev poskusnega gnojenja v kmečkih gospodarstvih. — Pomanjkanje kolja. — Domači vrt na deželi. — Mešanje vina. — Gnojenje s fosforovo kislino ozimni. — Zborovanja podružnic. — Vposlano. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Natečaj

za premije za kmetijsko knjigovodstvo.

Osrednji odbor c. k. kmetijske družbe štajerske je v svoji seji dne 10. oktobra 1911 sklenil razpisati

15 premij po 100 K

za pravilno izvedeno knjigovodstvo.

Prosilci za eno teh premij morajo vposlati vsaj do 15. februarja prihodnjega leta zaključeno knjigovodstvo, kojega so vodili celo leto na svojem gospodarstvu in sicer vse tri zvezke (inventar, blagajniško knjigo in knjigo pridelkov) v pisarno c. k. kmetijske družbe štajerske v Gradcu, Stempfergasse 3.

Premija 100 kron se bo izplačala v 3 delih in sicer prvo leto 20 K, drugo leto 30 K in tretje leto 50 K.

Prvih 20 K dobi lahko vsak prosilec. Nadaljnjih 30 K, oziroma 50 K pa dobi samo tisti, ki je že dobil prvih 20 K, oziroma tudi drugih 30 K za pravilno knjigovodstvo prejšnjega leta.

Po preskušnji knjigovodstev se bodo knjige vrnila dotičnikom z morebiti potrebnimi pojasnili.

V Gradcu, dne 1. novembra 1912.

Od osrednjega odbora c. k. štajerske kmetijske družbe.

Attems l. r.

Juvan l. r.

Razmotrivanja o vprašanju nastavljenja kmetijskih strokovnjakov pri političnih upravnih oblastnih.

V kmetijskih krogih že celo vrst let bridko občutimo, da manjka političnim oblastnim glede kmetijstva vsakega pridanega strokovnjaka sveta, da se toraj dostikrat izdajo odločbe in odredbe, ki se ne ozirajo na posebne razmere kmetijstva ali pa vsaj ne v tisti meri, kakor bi se odločilo takrat, če bi oblast poprej vprašala za mnenje in svet kmetijskega strokovnjaka. S tem nočemo nikakor delati očitaj našemu uradništvu, ki službuje pri političnih oblastnih. Deloma ima vsaj narodnogospodarsko znanje in se brezdvomno potrudi, po svojih najboljših močeh in svojem znanju rešiti mnogoktere in dostikrat zamotane naloge napram kmetijskim slojem. Nikdo pa ne more tudi tega zanikati, da je treba za dandanašnji kmetijski obrat posebnega šolanja, posebnih študij; da toraj poznanje narodnogospodarske vede daleko več ne zadostuje, da bi se mogel uradnik poglobiti v vprašanja raznih kmetijskih panog, tem manj pa še jih tako rešiti, kakor bi v resnici trebalo.

Po vsi pravici je toraj stala zadeva o nastavljenju kmetijskih strokovnjakov pri političnih upravnih oblastnih kot eno najvažnejših vprašanj na dnevnem redu zadnje konference predsednikov na Dunaju. Posvetovanja o tem vprašanju so razkrila marsiktero poedinost, ki nam drastično kažejo, kako potrebna je ta reforma. Zlasti so se slišale od mnogih stranij pritožbe, da se progresa v davkarstvu vsaka zveza s kmetijskim obratom. Ni čuda potem, da se pri predpisu davka do-

gajajo brezoobzirnosti, ki nikakor niso utemeljene v zakonu. Nadalje se je tudi opozarjalo na to, da se dostikrat neprimeroma dolgo zavlačuje rešitev deželnokulturnih zadev ravno zopet zaradi nepoznanja kmetijske stroke. Posledica temu pa je, da pride v posameznih slučajih odločba toli preprepozno, da nima za posamezne interesente sploh nobene vrednosti več.

Sama na sebi pa ta zahteva ni nova. Že dolgo časa se bavijo tozadevno odločujoči krogi s tem vprašanjem, le do končne rešitve še ni prišlo ravno iz tega vzroka, ker bi se obremenila z izvršitvijo te reforme država v gmotnem oziru. Prej ali slej pa se bo morala na vsak način razvzlati tudi ta zadeva, saj si tega nikdo ne more misliti, da bi še dolgo ostalo pri dosedanem uradovanju, oziroma dosedanje rešitvi kmetijskih vprašanj zastran politične oblasti. Na vsak način pa je razmotrivanje tega vprašanja danes že na mestu, saj se je vendar že začelo s prvim delom reforme naše državne uprave, pri kateri se bo treba na ta ali oni način ozirati tudi na naše potrebe in zahteve.

Od korporacij, ki so razven članov konference prereševale to vprašanje, moramo v prvi vrsti imenovati kmetijski svet, ki je že na svojem zborovanju meseca majnika leta 1900 temeljito razpravljalo o ti važni zadevi in podal prav lepa poročila. Takrat je ugotovil poznejši, medtem že umrli poljedeljski minister češki profesor Braf, da se pri oblastnih prve instance ne jemlje zmiraj ozir na potrebe in interese kmetijstva, ker uradništvo ne pozna tozadevnih stanovskih in življenjskih razmer. Braf pa je bil mnenja, da bi se ne dalo temu odpomoči z nastavljenjem posvetovalnih pomožnih organov pri upravnih oblastnih prve instance. Resnična odpomoč bi se baje dala doseči le z upeljavo agrarnopolitične samouprave, bodisi tako da se organizirajo častna mesta kmetijskih in gozdarskih strokovnjakov, ki bi naj potem skupno odločevali z državnimi uradniki, bodisi da bi se podelile samostojne pravice, odločevati v strokovnih vprašanjih tem kolegijem, ki so sestavljeni iz strokovnjakov. Temu mnenju pa več članov kmetijskega sveta ni pritegnilo. Odobrvali so sicer v celoti stališče profesorja Brafa, toda izrazili so se, da se bo z metodo, ki jo on priporoča, stvar zopet zavlekla za več časa.

V referatu, kterega je podal član kmetijskega sveta grof Carpine, se je naglašalo, da se množijo vsled stalnega napredka in razširjenja gospodarskega življenja vprašanja, ki bi jih naj rešila politična oblast. Ako jih hoče ta prav rešiti in odločiti, morajo imeti njeni uradniki tudi tehnično znanje. Ne da bi on hotel zanikati važnost upeljave kmetijske samouprave (na strokovnjaško-zadružni podlagi), pripominja vendar referent, da se v ti obliki to vprašanje ne da rešiti, ker bi se moralo upeljati vse neposredno praktično. S tem je hotel povedati, da bomo čakali na splošno upeljavanje kmetijskih strokovnih zadrug še pač leta in leta. Naglašal je nadalje, da je nameščanje strokovnjakov v večjem številu pri poljedelskem ministerstvu in nastavljanje strokovnjakov pri političnih deželnih oblastnih, kakor tudi pri okrajnih glavarstvih v to svrhu, da ti sode-

lujejo pri upravi kmetijskih interesov ter odločevanju in rešitvi kmetijskih vprašanj, neobhodna potreba, ki se ne da več zavlačevati. To sodelovanje pa bi se ne smelo omejiti na samo posvetovanje, ampak ti strokovnjaki bi se morali v prvi vrsti uporabljati pri neposrednem obravnavanju tozadevnih vprašanj, kajti le na ta način bi prišlo strokovno stališče do svoje popolne in primerne veljave. Razventega se je referent zavzemal tudi za to, da imenuje poljedelsko ministerstvo v vsaki občini zaupnike, da se tako ustanovi organizacija, ki bi obsegala vse dežele. S tem bi se dosegla tudi ozka vez med krogi kmečkoga prebivalstva in med navedenim ministerstvom.

Poročevalec je potem združil svoja izvajanja v te predloge, ki bi se naj sklenili: Kmetijski oddelek kmetijskega sveta priporoča c. k. poljedelskemu ministerstvu: 1. Namestiti večje število praktičnih kmetovalcev pri c. k. poljedelskem ministerstvu; tem se naj poveri izdelanje poročil o zadevah, ki imajo vseskozi kmetijski značaj. 2. Vsaki deželni politični oblasti se naj prideli praktični kmetovalec, ki pa je sicer v statusu poljedelskega ministerstva. Ta bi naj bil referent za vsa kmetijska vprašanja. 3. V vsakem političnem okraju — mali okraji bi se naj v to svrhu združili — se naj nastavi kmetijski okrajni komisar, ki pa naj spada v status c. k. poljedelskega ministerstva. 4. V vsaki občini — tudi tukaj naj obvelja pravilo, da se manjše občine združijo — naj imenuje c. k. poljedelsko ministerstvo kmetijskega komisarja.

V svojem nadaljnem posvetovanju se je zedinil kmetijski svet glede enotnega postopanja v tem vprašanju. Združil je nekoliko obotavljajoče stališče profesorja Brafa z dalekosežnimi zahtevami grofa Carpine. Udaril je po srednji poti in sklenil tozadevno rezolucijo. Vzel je na znanje, da se v zmiraj večjem številu uporabljajo posebni poznavatelji kmetijskih in gozdarskih strokov kot posvetovalci in strokovni poročevalci v c. k. poljedelskem ministerstvu. Priporoča, da gre c. k. poljedelsko ministerstvo po ti poti še nadalje primerno naprej, kakor tudi, da se pomnoži število deželnih kulturnih nadzornikov, ki so poklicani v to, da tvorijo v posameznih kraljestvih in deželah nekako vez med državno upravo in kmetijskimi krogi. Oni informirajo državno upravo o težnjah kmečkoga prebivalstva v svojem okrožju in na drugi strani bodrijo in podpirajo kmečke sloje. Tem bolj pa je vzel kmetijski svet z obžalovanjem na znanje, da se uporabljajo zakoni, ki obravnavajo kmetijstvo, pri političnih oblastnih prve instance ravno zaradi nepoznanja tozadevnih razmer — ker je uradništvo le juridično izobrazeno — prav mnogokrat napačno. Zaraditega pa odločbe nikakor ne odgovarjajo dejanskim potrebam in tudi ne interesom, na ktere pa bi se trebalo ozirati že iz stališča splošne blaginje. Kmetijski svet smatra kot neobhodno potrebo, da se pritegnejo agrarni upravi za njeno vodstvo strokovnjaki, ker se le na ta način da upeljati resnična agrarnopolitična samouprava. V to svrhu bi se lahko dale pravice samostojnega odločevanja kolegijem, sestavljenim iz kmetijskih in gozdarskih strokovnjakov, ali pa bi se naj pozvali v častno službo za rešitev kmetijskih zadev taki strokovnjaki. V de-

želah pa, kjer se ustanovijo kmetijske strokovne zadruge, se naj priklopijo nove uredbe organizmu strokovnih združenj. Z ozirom na praktične potrebe službe pa bi se naj namestili pri okrajnih glavarstvih v svrhu sodelovanja v vseh kmetijskih zadevah praktično in teoretično primerno izobraženi strokovnjaki kot uradniki. Dokler se ne upeljejo vse te naredbe, zaukazalo bi se naj političnim oblastim, da pozovejo zmožne strokovnjake v sodelovanje pri kmetijskih zadevah, o katerih odločujejo okrajna glavarstva v prvi instanci ali kojih rešitev jim je prepuščena.

Toliko o stališču, ki ga je zavzel kmetijski svet glede tega vprašanja.

Toda razmere so medtem premagale dobro voljo, in izvršitev vseh teh predlogov se je odložila. Državna uprava ji je delala zapreke že z ozirom na stroške in z ozirom na upravnotehnične težkoče, kojih za sedaj ni mogoče odstraniti. Tudi tozadevno se ne ujemajo več mnenja, če že zadostuje uprava kmetijskih interesov pri političnih oblastnih zadevah, da se pride vsem nedostatom v okom. Celo vpraševanje je zamotano, in snov jako obsežna ter bi jo lahko rešili na razne načine. Marsikateri izmed njih bi bil mogoče za stvar bolj primeren kakor pa zahteve, ki so se stavile v kmetijskem svetu. Tudi glede službe v poljedelskem ministerstvu se spozna namen centralne vlade, po možnosti ustreči tozadevnim željam kmečkih interesentov; kajti izza dobe navedenih posvetovanj kmetijskega sveta se vidi tozadevno precejšen napredek.

Nedvomno pa je to, da se rešitve tega vprašanja moramo poprijeti še s celo drugimi močmi, če hočemo priti do takega ugodnega uspeha, ki bo v dobrobit, v procvit našega kmetijstva in tudi v korist državne uprave. Da se mora naša politična uprava tako preustrojiti, da se poleg uradniškega osebja nastavi tudi zmožni strokovnjaki, o tem ni dvoma, in udeleženci zadnje konference predsednikov so si bili v tem edini.

Najugodnejša prilika za nadaljevanje teh razprav bo se nam nudila — kakor že omenjeno — o priliki reforme uprave. Njena naloga bo, odstraniti to pomanjkljivost upravne službe in jo nadomestiti s primerno uredbo. Ustvariti bo treba tiste predpogoje, brez katerih si zlahka ne moremo predstavljati dobrega funkcioniranja celega aparata. Gmotna stran vprašanja bo se menda dala lahko premagati; upati smemo, da bodo s tem, kar se na eni strani prihrani, na drugi strani potem ta denarna sredstva na razpologo, ki so neobhodno potrebna za izvršitev obravnavanih izboljšav. Naše narodnogospodarstvo je tako napredovalo, da bi se opustitve — kakor je ta — prej ali slej bridko osvetile, bodisi da trpi gospodarstvo posameznika, bodisi da ravna država proti svojim lastnim koristim, ker bi njeni uslužbenci ne mogli poseči njenim koristim primerno pri sporedu gospodarskih prevratov.

H. R.

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini

(Dalje in konec.)

Vsa ta znamenja nas opozarjajo na to, da se je sad v telesu samice popolnoma razvil in bo se izrinil, kar imenujemo porod.

Čas pred porodom.

Da se krava pripravlja za storitev, to nam kaže tudi s svojim obnašanjem. Ne mara več za klajo, pripravljala se večkrat na vodo, kaže krču podobno stanje, pri tem se dostikrat pogleduje nazaj po truplu, bije z nogami proti njemu, pogostokrat se vleže in zopet vstane, stopica nemirno sem in tje, javka in vzdihuje ter dostikrat tudi moka. S tem naznanja živinče notranje bolečine, ki nastanejo s stiskavanjem in krčenjem telečnika v to svrhu, da se telesni sadež — mladič izrine. To so porodne bolečine. Te so zmiraj večje in jih podpirajo trebušne vezi. S temi bolečinami se odtrga oni del jajčnih kožic, ki leži najbližje notranjemu izhodu iz telečnika (maternice); sadna voda, ki stoji pod visokim pritiskom, jih potem pritisne kakor kak mehur naprej, da se počasi razširi telečnikov vrat. Ta z vodo napolnjen mehur ima pri skotitvi veliko nalogo.

On pripravljala kot elastična krogla pot mladiču in ga moremo smatrati kot najbolj rahlo sredstvo, ki v dovoljni meri razširja izhod iz maternice. Ko pride v sramnico, zdi se nam kot svetla, višnjeve barve oteklina. V nadaljnjem poteku porodnih bolečin izstopi potem skozi sram-

nico kakor glava debel mehur, se predere in iz njega izteče nekoliko vode; takrat pravimo, da je „mehur počil“. S stiskanjem telečnika, ki učinkuje sedaj že — ko je precej vode okoli mladiča odstranjene — naravnost nanj, porine se tele, katero leži z glavo na sprednjih nogah, v nožnico. Če ima mladič za skotitev pravilno lego, prikažejo se parklji prednjih nog in kmalu potem gobček glave, ki leži na sprednjih nogah. Po nekterih hudih, kot sunek se ponavljajočih bolečinah, se pojavi ostalo truplo in storitev je pri kraju.

Kaj je treba napraviti živinorejcu pri redni skotitvi in kaj se mora izvršiti v neredoma se vršičih razmerah?

Ko se pojavijo prva znamenja poroda, treba je pripraviti za kravo dovolj prostora, da se more poljubno gibati in ne poškoduje zraven nje stoječih živali. Z dobro nasteljo se naj pripravi živinčetu mehko in suho ležišče. Reči, ki so neobhodno potrebne pri porodu (vrvi, čisto olje ali mašča, milo, topla voda) se naj že prej pripravijo čiste in očiščene, da jih imamo v sili kar pri rokah. Vrvi (dobro izkuhane in omehčane) in podsukane roke to so orodja kmečkega živinorejca pri storitvi živine; ta mu v navadnih slučajih tudi popolnoma zadostujejo. Samo ob sebi je umljivo, da ne smejo viseti te vrvi že leto in dan na kakem žeblju v hlevu. Roke je treba prej dobro osnažiti in umiti, nohte na prstih pa si zrezati in očistiti. Ako gledamo na veliko snago, ubranimo se marsiktere škode. Vsako ropotanje, kričanje in praska se naj opusti, da se ne vznemiri po nepotrebnem živinče.

Popolnoma napačno je mišljenje, da je skotitev nekaj naglega. Ni se toraj treba naravnost mrzlično razburjati in prenehati ter poseči že vmes, kakor hitro se pojavijo porodne bolečine. Kolikokrat prodrejo ljudje mehur in vlečejo na vse pretege kakor brezumni s čim največimi pomagali za noge teleta, ki so jih najprej zagledali moléti iz sramnice! In vendar je mehur, oni od narave ustvarjen aparat, ki se kakor zagvozda porine med rodila, da jih počasi in brez bolečin razširi in ugladi. Ako tele potem ne gre naprej, kar je umevno, ker se je iztekla sadna voda, so se izsušila in niso dovolj razširila rodila, ter se medtem spremenila mladičeva lega, potem dela sosed za sosedom poskuse in poskuša s prav umazanimi rokami odstraniti ovire. Tu intam se potem bodisi posreči z ogromno močjo spraviti tele iz krave, pri čemur pa se v rodilih to ali ono pretrga in rani, bodisi da se porod vkljub vsi uporabljeni sili ne more izvršiti. V takem slučaju nato z veliko naglico kličejo živinozdravnika. Umevno je, da je treba zastran živinozdravnika velike energije in truda, tako pokvarjeno storitev, ki bi bila sicer brez napačne in prezgodnje pomoči celo lahka, sedaj še le izvršiti. V mnogih slučajih je po takem živinorejčevem ravnanju tudi njegov trud brezuspešen.

Če je vse za storitev pripravljeno, je mehur sam „počil“, del sadežev vode odtekel, seže se naj previdno z osnaženo in pooljeno desnico v nožnico ter preišče, kako stvar stoji — če je vse v redu. Pri tem se naj prsti sklonejo skupaj, da tvorijo nekako zagvozdo; potem porivamo roko naprej med vednim kretanjem in sukanjem od leve na desno, od desne na levo. Prepričati se je treba o legi teleta, če pridejo zadnje ali prednje noge naprej. Če pride mladič z glavo, to je v pravi legi, takrat ležijo podplati parkljev navzdol; če pa se koti tele z zadnjim delom, potem so podplati navzgor obrnjeni — seveda če ima tele sicer drugače pravo lego. Obe legi, namreč: bodisi če leži tele v rodilih z glavo na sprednjih nogah — bodisi če pridejo zadnje noge naprej, in je v obeh slučajih obrnjen trebuh teleta navzdol proti trebuhu samice, nazivljemo redno ali normalno lego. Ako smo se prepričali, da je vse v redu, potem prepustimo za sedaj vse drugo brez skrbi kravi. Samičine moči navadno popolnoma zadostujejo, da stori brez tuje pripomoči. Živinorejčeva naloga pri skotitvi obstoji glavno v tem, da ne moti poroda med pripravljajočimi se porodnimi bolečinami, ko se skuša lega sadeža privarvati in prilagoditi obliki izhoda iz rodil. Živinorejca naj prepusti, da se storitev naravno izteče.

Moč samice, s katero iztriva mladiča, se naj še le takrat podpira z vlečenjem, ko so noge že prilezle do kolen in glava do oči izven sramnice, ali če je krava s prevelikim stiskanjem in pre-

napornim napenjanjem preveč izmučena in oslabela. Da dobimo mladičovo glavo prej na svetlo, lahko z rokami potegnemo oba stranska dela sramnice čez glavo teleta. Takojšnje vlečenje se priporoča le takrat, če se tele koti z zadnjima nogama naprej; v tem slučaju obstoji namreč nevarnost, da se mladič zaduši.

Kot pravilo za vlečenje naj živinorejcu velja: vleči se sme le med porodnimi bolečinami in sicer počasi, toda ne sunkoma, ampak nepretrgoma. Dostikrat se storitev vstavi, če je tele prilezlo na svet do polovice trupla, v tem slučaju je zadnji del še trdno zagvozdjen v maternem truplu. To oviro prav lahko odpravimo s tem, da tele okrog lastne osi zaobrnamo. Ko smo to storili, potegnemo navadno lahko mladiča popolnoma na svetlo.

Iz predstoječih vrstic ste posneli, da se pri porodu ne sme živinorejca z ničemur prenehati in kazati razburjenega, ampak prepustiti vse čim le mogoče naravi sami. Vsa umetnost glede pomoči pri porodu naj obstoji — kakor sem že opetovano naglašal — v tem, podpirati naravo, ne pa jo prehiteti! Največ napačnih leg, ki potem povzročijo težko skotitev, nastane vsled tega, ker se živinorejca ne drži tega prvega pravila pri porodni pomoči, ampak prezgodaj začne — kakor si on to domišlja — „pomagati in podpirati naravo“.

Če pa se pripeti izvanreden slučaj, potem pa se ne obotavljaj dolgo in pokliči čim prej tem boljše živinozdravnika. Do njegovega prihoda pusti živinče pri miru in ne muči samice z brezuspešno napačno pomočjo. Ako mnogokrat posežeš z desnico v rodila, jih lahko raniš, nastanejo oteklina, mimo katerih se potem težko izleze mladič. To potem otežkočuje ali dostikrat celo sploh popolnoma zabrani pomoč strokovnjaka — živinozdravnika. Kakor nas učijo izkušnje, nikakor ne škoduje tudi večurno čakanje. Dokler je mladič s popkom v zvezi s samico, in se ta vez morebiti ni stisnila, se tele ne zaduši. Medtem pa skrbi, da leži krava z zadnjim delom nekoliko bolj visoko, tako da tele zleze nazaj v rodila in se zabrani prenaporno napenjanje in pritiskanje krave.

Ker na deželi ne moremo imeti vsak hip živinozdravnika na pomoč, hočem še na kratko povedati, kako se popravijo napačne lege. Pri tem ne morem dati živinorejcu nikakršnih pravil. On se mora predvsem razvedeti ali orijentirati in zvedeti, kako stoji stvar. Še le potem, ko si lahko natančno, jasno in prav predstavlja lego teleta, naj si napravi takorekoč načrt, kako bo popravil lego mladiča in ga spravil iz matere. Da se dobi za uravnavo lege potreben prostor, morajo se deli teleta, ki so prišli že iz sramnice, zopet nazaj poriniti. Porine se naj polagoma in ne sunkoma. Krava naj pri tem leži, ali vsaj z zadnjima nogama stoji višje. Predno pa te dele zopet spravimo nazaj v rodila, priveže se naj na nje vrv, da jih pozneje lažje dobimo zopet ven.

Najpoglavnejše napačne lege so: 1. napačne lege sprednjih nog, 2. napačne lege zadnjih nog in 3. napačne lege glave.

1. Pri napačnih legah sprednjih nog sta lahko ena ali pa obe nogi v kolenu uklonjeni (enostranska ali dvostranska v kolenu uklonjena lega), ali pa sta ena ali tudi obe nogi pod trebuh usločeni in zaobrtnjeni (eno ali obojestranska plečna lega).

Pri uravnanju lege je treba tako le ravnanje: Z roko je treba seči v telečnik in poskusiti prijati pod trebuh ukrivljeno nogo tako, da leži palec proti sprednjemu, ostali štirje prsti pa proti vzadnjemu površju. Potem porinemo zgornji del podlahtnice, nadlahtnice in plečni sklep skupaj uklonjeno in navzgor, zajedno, če je možno, celega mladiča nazaj, potegnemo medtem golenico (Schienbein) naprej in drknemo ob nji z roko navzdol do parkljev. Potem primemo z roko za parklje in uravnamo nogo v izhod iz rodil. Ako je noga popolnoma ukrivljena pod trebuh, potem sežemo do zapestja, upognemo ga in laketa ter napravimo tako v kolenu uklonjeno lego, ki se nato tako uravna, kakor smo prej povedali. Če ovijemo zanko okrog spodnjega dela podlahtnice, si delo zelo ovehkočimo.

2. Pri napačnih legah zadnjih nog sta lahko ena ali pa tudi obe nogi v sklepu pri skočnici (Sprunggelenk) usločeni ali pa sta ena ali celo obe nogi pod truplo zaviti.

Te neredne lege zadnjih okončin se na isti način uravnajo, kakor je zgoraj povedano.

Tudi tukaj nam dobro služi zanka čez golenico okrog biceljna.

Če je mladič v kotlini tako oprt, da ga ne moremo več nazaj poriniti v telečnik, mora se tele v ti legi spraviti na svet. V to svrhu nam služijo vrvi, ki jih na vsaki strani napeljemo med nogama in tako daleč porinemo naprej, da jih lahko primemo ob boku ali lakotnici in potem v svrhu združenja obeh koncev zopet nazaj napeljemo. Sicer pa se lahko obveže in zadrigne bok tudi z eno vrvo in s tem pomaga, če ima vrv na enem koncu zaponi (ušesce).

3. Glava ima lahko prav različne napačne lege; leži lahko ob strani proti plečam in rebrom (stranska lega glave), proti hrbtenici (Wirbelsäule) zakrivljena (hrbna lega glave), ali pa med srednjima nogama proti srednjim prsim (čelna ali tilnikova lega).

Vzrok za te spremembe lege obstoji navadno v tem, da je prezgodaj počil mehur, ali da je živinorejec prezgodaj vlekel za sprednji nogi ne oziraje se na to, ali je glava v pravi legi in li gre skozi rodila z ostalim truplom, in so li sploh nastopile porodne bolečine ali ne. V naravni legi tvori glava z nogami precej pravilno zagozdo. Čim bolj se vleče za noge, tem bolj se razširi ta zagvozda, ker glava zaostane in namesto da bi ležala na golenicah, leži potem na mnogo debelejših podlahtnicah. Glava tako tam obtiči in se zaobrbe na stran.

Da se uravnajo napačne lege glave, porinemo roko med srednjima nogama do teletovega smrčka, primemo s palcem za nosnico in z ostalimi štiremi prsti za gobec, ali pa s palcem v gobec in z ostalimi prsti za spodnjo čeljust. Ako potem potegnemo roko k sebi, posreči se dostikrat spraviti glavo v izhod iz rodil. Če se na ta način ne more uravnati lega, dene se zanka okrog zadnjih čeljusti. Nato vlečemo za njo z eno roko ali pa kdo drugi, z drugo roko pa porinemo tele nazaj. Ako je glava nekoliko privzdignjena, primemo za spodnjo čeljust in spravimo glavo v izhod. Vrv se naj priveže le takrat na spodnjo čeljust, če je treba živinčetu le malo pomoči. Če pa je treba močno vleči, obstoji nevarnost, da izderemo mladiču zobe ali pa mu ranimo čeljust. V takem slučaju je potem boljše, vrv napeljati čez uho ali obe ušesi; seveda je pri tem treba napraviti voz, da ne zadrignemo teleta.

Ljudje, ki vlečejo za vrv, se naj trdno oprejo, da ne izpodrknajo, ker živinče sicer občuti hud sunek.

Ko so se posušila rodila samice in tele, ne pozabi, jih izbrzgati (s cevjo iz kavčuka) s toplo vodo, ali še bolje z žlemljenimi lanenega semena ali oljem, da postanejo zopet polzka.

Pri vsaki nepravilni storitvi more pomagati najboljše in najlažje delati, če živinče stoji. Če se samica vleže in se ne more ali noče več vzdigniti, treba ji je zadnji del trupla povzdigniti, kar se najlažje izvrši s slamnatim gnojem, na ktere ga vržemo dovolj suhe slame. Ako leži mladičeva glava ob strani, tedaj je pač priporočljivo obrniti kravo tako, da leži glava teleta navzgor, ker s tem dobimo prostor za uravnavo lege.

Po porodu.

Če je storitev pri kraju, ne sme se smatrati tudi delo pomagača pri skotitvi kot končano. Velike pozornosti je potrebna samica in zlasti skrbnega negovanja in oskrbe mladič.

Neposredno po storitvi je krava jako izmučena, zato ji je treba miru in počitka. Ker je koža vsled napornega dela občutljiva, priporoča se, živinče varovati pred prehlajenjem v mrzlem hlevu, kjer še je mogoče tudi prepiti; pokrij toraj samico z volneno odejo. Skušaj pridobiti zmučenemu živinčetu zopet moči in prebavnost spraviti v stari tir s tem, da mu daš kruha s soljo ali z vinom. Da si uteši žejo, ponudi mu mlačne vode, pomešane z moko. Če krava leži, potem jo je treba posebej stražiti. Takoj po storitvi se telečnik začne krčiti, in s tem se posteljica razvozla od sadnih bradavic in potem izrine. Trebilo odide navadno v 3 do 6 urah po storitvi. Ako pa stoji krava z zadnjim delom navzdol, lahko zlezejo nazad vsled skotitve oslabei rodilni udje in med njimi zlasti telečnik, in skozi razširjeno sramnico ven. Potem pa nastane tako nevarni propad maternice (v Slov. Gor. imenujemo to bolezen „trut“), za kojega zdravljenje je treba živinozdravniške pomoči. Dokler ne pride živinozdravnik, zavijte telečnik v čisto platno, ki ste ga namočili v mrzli vodi. Obvarujemo pa se te bolezni, če

živinče postavimo tako, da stoji z zadnjim delom nekoliko bolj visoko.

Glede krmjenja samice pametujte, da ji je treba prvi čas po storitvi dati le malo krmila, da se ji ne skvarijo prebavila, in se zabrani takozvana porodna vročica. Najbolj priporočljiva je za to dobo primerna množina krme, redka pijača z otrobi in moko. Še le ko je potekel nevarni čas, začne se naj krava boljše krmiti, toda da se ji naj le lahko prebavno krmilo.

Ravnanje s teletom.

Ko se je tele skotilo, pretrga se že vsled njegove teže popkova žila (Nabelschnur). V navadnih razmerah se pretrga tako, da še je nekaj visi od popka teleta. Ta konec vezi varuje pravo rano na popku pred stikom z zrakom, jo varuje sploh pred infekcijo. Rana se kmalu posuši in tvori tako resnično izdatno zaporo. Dostikrat pa se odtrga popkovina (Nabelschnur) višje zgoraj v bližini popka, da se kar vidi žilice. Tako odtrgana popkovina žila tvori odprto rano, vsled ktere lahko potem nastanejo vnetja, in pridejo v trebušno kotlino mladiča različne stupene glivice (bakterije). Te povzročijo bolezni, na katerih crkne velik odstotek telet. Dostikrat pogine živinorejcu tele za letom, tako da si sploh ne more vzrediti mladičev. Med najnavadnejše bolezni mladih telet spada: vnetje popka, hromota ali mrtvoudnost, driska in griža. Vzrok za prvo navedeni bolezen je okuženje (infekcija) skozi popek. Največkrat se pojavi hromota v zvezi z vnetjem popka in gnojenjem rane. Nekaj dni po skotitvi zgubijo teleta svojo bezgavost in živahnost, ne marajo sesati in nekako trdo hodijo. Loti se jih vročica, ležijo mnogo, in jih le težko spravimo nanoge. Sklepi so bolešno otečeni. Če pritisnemo s prstom na oteklino, kaže mladič hude bolečine. Bolezen je zmiraj hujša, tele postane zmiraj bolj suho in konečno pogine.

Najbolj uspešno varstveno sredstvo proti ti bolezni je edino le skrbno negovanje popka mladičev in velika snaga hlevskih tal. Najbolj priprosto, pa tudi najpripravnejše je, če primemo popkovino — v slučaju, da se ni sama odtrgala — štiri prste proč od kosmate kože popka, jo potegnemo iz rodil in otrgamo na tem mestu. Vsebinsko popkove žile pa izžlemamo na zunaj proti trebilo. Ta preostali konec popkovine potem takoj razokužimo s kakšno tekočino (krolinovo vodo, lizolom, kateremu smo seveda dodali vode — ali če pa nimamo pri rokah te razkužil — s čisto vodo), na kar se popek kmalu posuši.

Teletu moramo, kakor hitro se je skotilo, odstraniti iz gobca in nosa žleml, ki ju obdaja, da se olehkotči dihanje. Ne smemo teleta — kar se dostikrat zgodi — in vsled česar se tudi sveža popkova rana okuži, vleči čez nesnažno nasteljo ali po hodniku, ki je z gnojem in gnojnico okužen, na njegovo bodoče stojišče in ležišče, ampak znesti se mora tjakaj mladič. Navadno polize krava tele; s tem odstrani žleml in tudi delovanje kože se vzbuja. Ne smemo pa tudi pozabiti, da se okuženje zdatno povpešuje z vsemi onimi vzroki, ki slabijo mladiča. To je v prvi vrsti prehlajenje in nenaravno krmljenje telet. Hrana se mora dajati mladiču le v malih množinah. Zlasti pa ne smemo teletu zabraniti prvega mleka samice, takozvanega mleza (Kolostrummilch). To vsebuje mnogo solj in ima posebno lastnost, da odstrani iz mladičevih čreves lepljivo črevesno snov. Mlezvo je najbolj naravno in najugodnejše odvajalno sredstvo. Čim manj vsebuje mleko kolostruma, tembolj težje prebavno je in tem bolj hitro se skvarijo mladičeva prebavila (griža). Za nadaljno vzrejo teleta je treba marljivosti, točnosti in velike rednosti. Čim bolj se držimo teh, tem večje gnotne in vzrejne uspehe bomo dosegli.

Jesensko gnojenje travnikov in pašnikov je najboljše.

Dohodki naših travnikov in pašnikov bi se lahko podvojili, če bi jih pravočasno dobro pognojili. — Ker ne zadostuje hlevski gnoj tudi samo za zadostno gnojenje travnikov in pašnikov, pognoji se naj oral zemlje (5754 m²) s 300 kg kajnita ali 100 kg 40% kalijeve gnojilne soli in 300 kg Tomaževe žilindre. Ta gnojila se morajo pomešana raztrositi v pozni jeseni, ko še zemlja ni zmrznjena. — Če se gnoji z hlevskim gnojem, zadostuje polovica navedenih umetnih gnojil. Jesensko gnojenje je zaradi tega najboljše,

ker se redilne snovi — ki jih vsebujejo umetna gnojila — do spomladi, ko začnejo travniki in pašniki zeleneti, raztopijo in tako že senu koristijo. Če pa se gnoji še le v zgodnji pomladi, ko že začne rasti travica, ne morejo delati čudežev umetna gnojila že pri prvi košnji, ker potrebujejo za razkroj gotovega časa. Učinek se pokaže še le pri otavski košnji ali pa celo še le prihodnje leto. — S tem se toraj zgubi pol leta ali celo celo leto, medtem ko bi se pri pravočasnem gnojenju že lahko dosegli lepi uspehi.

Pri uporabi umetnih gnojil pa ne dobimo le zgolj več krme, in ni samo večja paša na pašnikih, tudi kakovost pridelka se zboljša. — Kisle trave in plevel so kmalu zadušene od sladkih trav in detelje. — Na noben način pa se ne sme gnojiti samo s Tomaževimi žilindri, ampak uporabiti se mora zmiraj tudi kajnit ali 40% kalijeve gnojilne soli, kajti le tedaj se doseže velik pridelok dobre kakovosti.

Pomladienje vina.

Spisal deželni vinarski in sadjarski ravnatelj Stiegler.

Poseben način zmešanja večih vin, je pomladienje vina. Uporablja se takrat, če vino, katero je iz slabega letnika ali katero ima premalo alkohola, ni trpežno; nadalje, če je zgubilo svoje dragocene okusne snovi; konečno če se zaradi prenehanega vretja ali iz drugega vzroka ni tako razvilo, kakor to želimo. V takih slučajih ga lahko zboljšamo s tem, da ga do polovice pomešamo z vinskimi moštom prihodnjega letnika. Na ta način vre še enkrat, in če smo primerno odbrali vrsto grozdja in mošta, moremo na naravni način dobiti zaželjeno zboljšanje. To pomladienje je tudi poznano sredstvo, da se pri bolanih vinih, ki imajo n. pr. okus po jesihu ali plesni i. t. d., te bolezni odstranijo, in da dobimo zopet zdravo mlado vino.

Tudi stara vina, ki so že dobila čuden, ongaven okus vsled starosti, se lahko s tem pomladijo, da jih pomešamo z mladimi močnimi vini po prvem pretakanju. Seveda se naj napravi pred vsem poskus v malem — polliterski steklenici — da se vidi, v kakšnih množinah se naj vini pomešata, da dobi vino značaj mladega vina.

Statična presoja in izvršitev poskusnega gnojenja v kmečkih gospodarstvih.

Spisal kmetijski učitelj Rud. Steppes.

Tudi kmečki posestnik, ki mora ravno stremeti za tem, da dobi od svoje grude čim največji pridelok, se je dandanes že poprijel marsiktere koristonosne spremembe v svojem gospodarstvu. Ravna se po kolobaru, to je, izogiba se nasejati ali nasaditi prevečkrat zaporedoma na istem kosu zemlje eno in isto vrsto pridelka in ne pusti več prahe. Pač pa seje in sadi okopavine ali pa prideluje še zraven teh druge rastline, ki po eni strani globoko zrahljajo vsled svojih dolgih korenin zemeljske plasti (nadomeščenje večkratnega oranja pri prahi) deloma pa z bilkami in lističjem obsenčijo zemljo (doseže se godnost), ki pa imajo tudi visoke cene. tako da se boljše izplača gospodarstvo. — Toda kmalu bode kmet občutil posledice svojega „roparskega“ izrabljenja zemlje, če ne bo zadostno gnojil svoje zemlje, ne bo skrbel za to, da se nadomestijo zemlji vsaj zopet tiste redilne snovi, ki so se ji odvzele s pridelki. — Kratko rečeno: kmet dandanašnji ne sme več gospodariti tje v en dan! Pretehtati bo moral — dasiravno je njegova kmetija mala in gospodarstvo priprosto — stojijo li v takem razmerju pri dosedanem oziroma nameravanem gospodarstvu dohodki, ki jih pričakuje, in pa stroški, ki mu jih nalaga gospodarstvo, da je čisti dobiček in obrestovanje uporabljene glavnice primeren (ekonomična presoja). Presoditi pa bo tudi moral, ima-li gruda primerno nadomestilo za redilne snovi, ki so se zemlji odvzele s spravljanimi prodanimi pridelki (statična presoja).¹

Statična presoja se raztezuje dandanes, ker natanko ne moremo ugotoviti na podlagi današnje vede, koliko toli važne redilne snovi „dušika“ dobijo rastline iz zemlje in koliko se ga navzamejo iz zraku, le na nadalje važne rastlinoredilne snovi „fosforovo kislino“, „kalij“ in pa „apne“. Ako prerežemo nad korenino bolj močno rastlino, recimo: solnčnico, opazujemo lahko, da prihaja voda, ki jo srka rastlina iz zemlje s svojimi

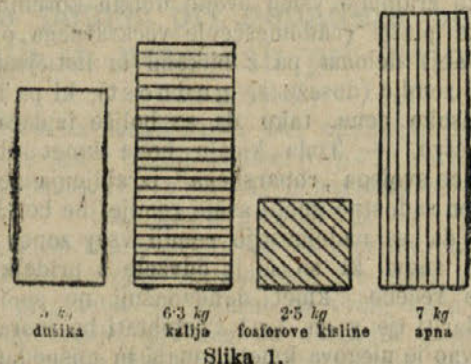
¹ Priporočamo nakup knjige Dr. Lubeg, Betriebslehre 1911. Dobi se za M. 1'60 pri Paul Parey, Berlin S. W.

koreninami, iz takozvanih lesnih vlakenc. Če spravimo v zemlji zaostali konec solnčnice po posebni cevi v dotiko s stekleno cevko, priteče v kratkem času voda v stekleno cevko in narašča še posebno, če rastlini zalijemo, ker je pritisk večji. — To prikazen moči nazivljemo pritisk korenin. — Najnovejša veda pravi celo, da je to učinek solnčnih žarkov. — Na sličan način lahko opazujemo, kako pohitevajo v deblih rastlin kvišku redilne snovi. Iz korenin pritekla in nato zbrana voda pusti, ko je izhlapela, solnati preostanek; to so namreč redilne snovi rastlin, ki so bile raztopljene v vodi, in katerih so se nasrkale in jih sprejele naše tanke drobne koreninice. — Ako ta preostanek preiščemo, najdemo v njem kalium in železne spojine i. t. d. Po takozvanih vodnih kulturah pa se je dognalo, ktere od teh solij so za rastline neobhodno potrebne. Te pa so: fosfor, kalium, kalcium, magnesium in železo; razventega potrebuje rastlina neobhodno plinov: kisika, ogljika in dušika (v zraku) in vode (in kisika v vodi); nadalje klora, dušika (kot sol), silicium in natrium. Slednje dvojih snovij pa v resnici rastline ne potrebujejo neobhodno.

Kako pa gospodarijo in živijo rastline s temi neobhodno potrebnimi redilnimi snovmi?

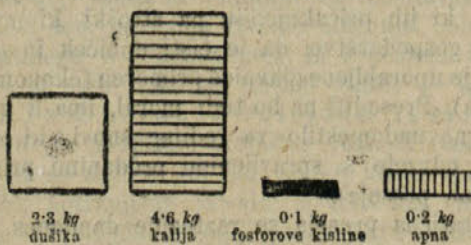
Predno naravnost odgovorimo na to vprašanje, omenimo naj še sicer jako znano temeljno pravilo: zakon minimuma², na katero pa — kar je čudno — kmečki ljudje tako malo jemljejo ozir. — Liebig je dognal, da se ravna vsa poraba redilnih snovij — in po temkateri množina in kakovost pridelka — po tisti redilni snovi, ktere je v zemlji najmanjša množina. Če je toraj v zemlji le ene redilne snovi, n. pr. vode ali železa ali fosforove kisline v primeroma premajhni množini, ne moremo doseči največjega pridelka, naj si bode kalija, dušika, kalcija i. t. d. Še v taki obilici na razpolago. — Te redilne snovi, kojih je dovolj na razpolago, ne morejo priti do veljave. — Le tako dolgo, dokler je zemlja vsebovala še fosforove kisline (ali vode ali železa), je bila rast rastlin lepa. — Res se pač sicer nahaja železa, klora, žvepla, magnezija, pri dobrem obdelanju in prežračenju zemlje tudi vode, kisika v zraku, konečno ogljika in kisika pa zmiraj v zadostni množini v vsaki zemlji. — Drugače pa je z naslednjimi četverimi poglavitnimi redilnimi snovmi: dušikom, fosforovo kislino, kalijem in kalcijem (apnom). — Teh poglavitnih redilnih snovij potrebujejo rastline v veliki množini, in pri današnjem gospodarstvu jih moramo zemlji zopet dati pogostoma v večjih množinah. — Namenoma sem v prejšnjem primeru učinek „zakona minimuma“ naglasal ravno fosforovo kislino; zato namreč, ker ima pri kmečkem gospodarstvu glavno vlogo hlevski gnoj. — Hlevski gnoj (in zlasti gnojnica) pa ima, čeravno je splošno ali univerzalno gnojilo, t. j. ker vsebuje vse četverne poglavitne redilne snovi, primeroma le malo fosforove kisline. — (Slika 1 in 2).

V kupu 1000 kil hlevskega gnoja se nahaja:

Slika 1.

V 1000 literskem sodu gnojnice se nahaja:

Tamkaj, kjer ne puščamo več prahe — tega pa tudi ni treba, ker imamo umetna gnojila — kjer pridelujemo stročnice, krmske rastline, ogrščico in druge pridelke za prodajo ne za krmljenje domače živine (da bi prišle redilne snovi z gnojem zopet na njivo), mora se na vsak način uporabljati fosforova kislina. — Kak učinek ima zakon mini-

muma glede vode v sušnih letinah, to smo že večkrat bridko okusili. — Kaj so pomagale vse ostale redilne snovi, dasiravno smo jih še v tolikih množinah dali polju? Ravnoisto pa velja tudi glede zraku in toplote. Le pri pravem obdelovanju, da prešine zemljo zrak in toplota, dobimo dovolj pridelkov. Zakon minimuma pa tudi pravi: Ako popolnoma manjka le ene neobhodno potrebne redilne snovi (izvemši silicija in natrija), posuši se rastlina kmalu docela, ko se je začela kliti (ko klije, sne takorekoč v klici nakopičene redilne snovi). (Še pride).

Pomanjkanje kolja.

Čimbolj napreduje prenavljanje naših po trtni uši uničenih vinogradov, tembolj se čuti pomanjkanje pripravnega kolja. Hrastovega ali kostanjevega dostikrat že za visoko ceno ni več dobiti. Pa tudi kolje iz mehkega lesa, ktero je izvzemši mecesnovega, manj trpežno, postaja od leta do leta dražje in redkejše.

Že nadomeščajo nekteri kolje s stebriči iz z železom ojačenega betona in z žico, kar je zelo priporočljivo, a neizpeljivo tam, kjer ni pri roki za beton pripravnega peska in kjer je dovažanje tega predrago. Sicer zadostujejo tudi leseni stebriči, ako jih je sploh dobiti za primerno ceno. Da postanejo leseni stebriči bolj trpežni, jih je namakati (ako so sveži) v 5% zastopini bakrene galice ali pa (če so že suhi) v karbolineju, kataranu i. t. d.).

Dobro speljana naprava iz žice in stebričev, bodisi lesenih ali betonskih je sicer draga, vendar pride tekom let ceneje kakor kolje, ker traja mnogo let. Pa ravno ti hipno preveliki stroški in deloma dejstvo, da žica vendar le nekako ovira hojo na vse strani po vinogradu, so krivi, da se ta naprava pri nas prav neudomači.

Kdor se torej ne more ali iz kterejakoli vzroka ne mara posluževati naprav iz stebričev in žice, ki bi mu nadomestile kolje v vinogradu, bode pač moral sam pridelovati potrebno kolje doma, ako ga noče drago kupovati. Treba bode narediti takoiimenovane koloseke ali gaje. Primerne prostora za koloseke je pri nas dovolj. V takem koloseku bo seveda umestno pomnoževati izmed za kolje sposobnih dreves tisto vrsto, ktera dá mnogo trpežnega kolja, ki hitro raste in ki ni izbirična glede zemlje. V tem oziru pa zavzema akacija prvo mesto, kajti ona ni zbirična, rase naglo in ima prav trpežen les.

Sadimo lahko prst debele koreninske izrastke, katerih požene akacija mnogo. Kjer pa teh izrastkov ni dobiti, se sadike lahko pridelajo tudi iz semena, ki je v vsaki trgovini gozdnih semen na prodaj. Znana taka tvrdka je Jože J e n e w e i n v Inomostu na Tirolskem. Iz 1/2 kg semena je mogoče pridelati sadik najmanj za eden oral. Seme posejemo na pripravno gredo in kakor sploh vse enake setve negujemo i te rastlince, dokler niso močne dovolj za presajenje na stalno mesto. V navadnih razmerah bodo pa tretjo pomlad že sposobne za presaditev.

Četudi rase akacija prav rada in bujno brez vsake oskrbe posebno tam, kjer nam ni po volji, bo vendar uspeh sigurnejši, ako prostor za kolosek primerno pripravimo. V jeseni ali po zimi je treba zemljo zrahljati in sicer najmanj 1/2 m globoko; zimskemu mrazu izpostavljena, prerahljana zemlja dobro prezebe, se razkroji ter postane rodovitnejša in prosta plevla. Na pomlad je saditi sadike bodisi 1 1/2 m v četirikotu ali pa po pol metra narazen v vrstah, ki so dva metra ena od druge oddaljene.

Uporaba mešanca ali dobro sprhnelega gnoja, tudi sicer drugače dobre zemlje pri saditvi se prav dobro izplača.

Prihodnjo pomlad je rastlince en pedenj nad zemljo skrajšati in prve dve leti obvarovati plevla. Da se splača okapati akacije, lahko sadimo v prvih časih vmes kako okopavino, n. pr. peso ali kaj sličnega. Pozneje, ko se akacije ojačijo, ne rabijo več nikakšne oskrbe.

V četrtem letu po sajenju so mladike navadno močne dovolj za kolje in jih odsekamo tik glave. Pozneje se seka vsako tretjo ali četrto leto, kakršna je pač rast.

Pri prvem in drugem sekanju dá vsaka akacija 1 do 3 kolo, pozneje 3 do 5 in tako si lahko vsak zračuna, kako veliki kolosek rabi. Da pa pride vsako leto nekaj na posekanje, se naj naprava koloseka razdeli na 5 do 6 let. Pa ne le v nalašč zato pripravljenih gajih, ampak tudi ob

raznih mejah, kjer stoji sedaj ničvredno grmičevje, bi se dalo na ta način kolje pridelovati. Starejši nasadi dajo koreninskih izrastkov dovolj za saditev.

Posekano kolje je stebriči, obeliti, zložiti in obtežiti tako, da se lahko suši in se ne zvije. Jako priporočljivo je še, zveže posekano kolje namakati v 5% raztopini bakrene galice; kajti tako namaka. to kolje je izvanredno trpežno.

Boljša od navadne, nam znane akacije je baje Besonova akacija zato, ker nima trnja; ima pa to veliko napako — da ni dobiti lahko ne sadik, ne semena, vsaj meni se ni posrečilo, čeravno sem pisal v tem oziru na vse mogoče strani. Dobro bi bilo, da bi negovali to vrsto brez trnja v javnih gozdarskih drevesnicah. Odjemalcev za njo bi imeli dovolj. Z u p a n c.

Domači vrt na deželi.

Daleč proč od mestnega vrvenja, da dostikrat sploh izključen vsled oddaljenosti od vsakega večkratnega pogovora s svojimi sosedi, mora prebivalec na deželi skrbeti za to, da pridelava v domačem vrtu dovolj sadja in zelenjadi za svojo kuhinjo. Uspeh pridelka je bistveno odvisen od prave izrabe zemlje, primerne razdelitve in obdelovanja vrta kakor tudi od oskrbe, ki jo zahteva posamezna rastlina. Opravljanje dela na vrtu ima navadno na skrbi domača gospodinja in kako ponosna je prava gospodinja na svoj lepo oskrbljeni vrt in bogato zalogo zelenjadi. Lepo oskrbovan zelenjadnik se mora takorekoč smatrati kot del stanovanja, saj se vendar tudi kmetovalec rad tamkaj vzdržuje in išče razvedrila in počitka v vročem poletnem času, če mu le ostane količkaj časa. Poleg zelenjadnic pa najdeš na vrtu duhteče cvetlice, ktere dekleta povežejo za nedeljo v šopke in jih fantje nosijo kot kinč za klokokom: Lepo oskrbovani vrtovi na deželi krasijo ne le posamezno hišo, ampak tudi dajo celi vasi lepšo lice.

Pridelovanje zelenjadi pa je tudi važen činitelj, ki povspušuje narodno blagostanje, in ravno v bližini kopalšč in letovišč bi bilo na mestu, da se ne prideluje zelenjadi dovolj le za domače potrebe, ampak tudi za prodajo.

Če pridemo v kako letovišče, povsod ti brnijo na ušesa skoro zmiraj jednake pritožbe: „Popolnoma se moramo tukaj odpovedati dobri, sveži zelenjadi, kajti v tem kraju se je sploh ne dobi, če pa že, potem pa le pri kramarju.“ V takih, od tujcev dobro obiskovanih krajih se vendar ne zahteva zgodnja zelenjad, za katero je treba mnogo pozornosti in obsežnih priprav; kaj še! ampak skrbeti bi bilo treba edino-le za to, da je dovolj zelenjadi na razpolago za časa, ko pride največ letovičarjev, to je od začetka meseca julija do konca septembra. Če bi se poprijeli te moje misli in jo praktično izvedli, ostal bi marsikteri novič v domači vasi, in tujski promet bi se tudi povzdignil. Pridelovanje zelenjadi je pri umnem obratovanju najbolj dobičkanosna izraba zemlje, ki jo imamo, kajti pridelovalec zelenjadnic izkupi iz ravnoiste površine zemlje dosti več kakor pa poljedelec.

Zelenjad na vrtu in polju nam da prikuhe, tako da more na pogrnjeno mizo postaviti gospodinja vsak čas drugo jed. Toda le na vrtu premožnega posestnika najdemo zelenjadnic raznih vrst, po drugih vrtovih pa le salata, endivo, zelje in še k večjemu nekaj zelenjadine za juho. Napram drugim zelenjadnicam imajo ljudje dostikrat čudne predsodke in neredkokrat se slišijo izgovori: „Moji ljudje ne marajo druge zelenjadi.“ In vendar, kako raznovrstne jedi se lahko pripravijo iz zelenjadnic!

Naše podnebje je za pridelovanje najrazličnejše zelenjadi pripravno in ugodno ter zraste posebno nežna okusna zelenjad. Pa ne samo v poletju, tudi po zimi bi naj imela skrbna gospodinja dovolj zelenjadi za na mizo, kar se doseže s prezimovanjem in vkuhanjem.

Stavimo si vprašanje: kaj nam da lahko in kaj nam mora dati zelenjadnik, in s kakšnim delom se da to doseči? Iz vrta bi morali v vseh letnih časih dobiti: čebulo, česenj, drobnjak (Schnittlauch), peteršilj ali pērsun, por (nemško Porree) in mejran. Prvo pomladansko zelenjad nam da jeseni vsejana špinača in salata. Kolikor le mogoče v zgodnji spomladi se zopet nasejate ti zelenjadnici in ob istem času redkveca in redkev. Greda na vrtu se naj pripravi tekom meseca marca in tukaj naseje salata, koleraba ali podzemljica, karfijol, zgodnje zelje in zgodnji kapus

² Glej št. 17 letošnjega „Gospodarskega Glasnika“.

(Frühkohl), zelena (Sellerie), por, mejran in materina dušica (Thymian); nato je treba čim prej nasejati in nasaditi na prostem polju grah, peteršilj, korenje ali mrkvico, karote in črni koren. Mora se potem nasaditi luk, vrediti špargeljeva greda, osnažiti greda za jagode. Proti koncu meseca aprila, pa tudi v začetku meseca majnika sejemo in sadimo glavatice za pozno zelje, kapus, sploh raznovrstno zelje, karfiol, salato, grah in fižol. Meseca maja je treba začeti z delom pri špargelju, treba je presajevati razne glavatice, ki so nam zrasle na gredi. Salato je treba nasejati vsakih 14 dni. Proti koncu meseca majnika se naseje endivija. Meseca junija že pride na mizo glavata salata, koleraba in zgodnje zelje. Od tega časa si gospodinja lahko nareže raznovrstno zelenjad, kakor grah, špargelj, salato in karote, sčasoma tudi zgodnje kolerabo in zelje. Endivijo je treba po preteku vsakih štirinajst dni nasejati do konca meseca junija. Meseca julija se naseje tudi seme zimskere redkve. Kmalu lahko dobimo iz domačega vrta: fižolo v stročju, paradižnico (Paradeisäpfel) in murke; za vroče poletje potrebujemo mnogo salate. Razven že navedenih zelenjadnic zelandsko špinačo, katero je treba nasejati spomladi ob istem času kakor prvi grah. Drugo zelenjad, katero nam vrt da le v gotovih dobah, kakor špargelj, grah in zeleni fižol, pa vkuhamo; pozneje vložimo v velike steklene posode murke in paradižnico. Kesneje moramo zopet misliti na sejanje semena špinače, zimskere salate in rapunceljna; tudi čebule ne smemo pozabiti za prihodnje spomlad. Sedaj se začne še le pravo spravljjanje zelenjadi. Zelje se seka, endivija, zelena, peteršilj, korenje, repa, koleraba in kapus se spravijo v klet. Ohrovt se dobro pokrije. Sicer pa prezimijo prav dobro nekatere zelenjadnice tudi v 50 do 60 cm globokih jarččkih na gredah, ne da bi pomrzile. Če se je vse spravilo iz vrta, treba ga je z lopato dobro prekopati. Tisti deli zelenjadnika, kamor nameravamo spomladi nasejati ali nasaditi rastline, katere zahtevajo dosti gnoja, je treba pognojiti. Tozadevno moramo deliti zelenjadnice v tri vrste, in sicer zahtevajo sveže gnojenje: salata, zelje, murke, špinača; za njimi se naseje zelenjad s korenjem in čebulnice in kot tretje zelenjadnice fižola in grah. Če se ravnamo po tem, ne bo vrt samo dobro izrabil redilnih snovij, ki smo mu jih dali z gnojem, ampak tudi pridelek bo večji, dobili bomo izvrstno zelenjad, tako da bomo zmiraj radi šli gledat v svoj domači vrt. Loh.

Gnojenje s fosforovo kislino ozimini.

Ke sejemo rž in pšenico, ponavljajo se zmiraj vprašanja, kako in s čim bi naj dobili ti rastlini fosforovo kislino.

Umljivo je, da se mora zmiraj bolj razširjati tudi vsled pomanjkanja hlevskega gnoja pri rži in pšenici uporaba umetnih gnojil, da dobimo iz zemlje čim večji pridelek. Na ta način bi se naj vsaj deloma zjednačile nizke cene zrnja z znatno večjim pridelkom. Čeravno je v nekateri zemlji nakopičena velika množina za rast potrebni redilnih snovij, uče nas vendar praktične izkušnje, kako zelo se izplača tudi v taki zemlji gnojenje z gotovimi gnojili; ako pa primanjkuje zemlji sploh redilnih snovij, velja omenjeno še tem bolj. Posebno moramo tozadevno povdarjati, da je fosforova kislina za prospevanje vseh rastlin neobhodno potrebna. Ker pa se ravno te snovi zemlji največ vzame s pridelki in toraj s blevskim gnojem ne pride več v zemljo, nedostaja skoro vsakemu polju fosforove kisline.

V nekateri zemlji se nabaja še sicer velika množina fosforove kisline, toda s tem ni nikakor ustreženo setvi, ker je rastline ne morajo sprejeti. Fosforove kisline spojine so se namreč že razkrojile. To resnico kmetovalci zmiraj bolj spoznavajo, in tako si moremo razlagati od leta do leta naraščajočo uporabo fosforovih gnojil. Med temi zavzema že več let Tomaževa žlindra prvo mesto, ter jo poljedelci zlasti radi uporabljajo za jesensko gnojenje, ker daje rastlinskim koreninam fosforovo kislino v lahko sprejemljivi obliki, in ker ji ostane lahka razkrojnost fosforove kisline. Vsled tega je Tomaževa žlindra posebno pripravna za gnojenje ozimini, kajti ta potrebuje za ves čas svoje rasti sprejemljive fosforove kisline, ki je tudi neobhodno potrebna za tvorjenje zrnja.

Kar se tiče rži, potrebuje ta fosforove kisline, tako da jo moramo preskrbeti z bogato množino tega gnojila. To velja zlasti takrat, če

smo sejali rž na njivi za setvijo, kateri se ni gnojilo z umetnim gnojilom, recimo za deteljo. V takem slučaju se gnojenje s štiremi stoti Tomaževe žlindre na hektar, raztrošeno jeseni, bogato poplača. Ako pa sejemo rž za krompirjem, takrat smemo varčevati s fosforovo kislino, akoravno se krompirju ni gnojilo, ker krompir ne potrebuje dosti fosforove kisline, toraj pusti še zmiraj gotovo množino tega gnojila v zemlji.

Pšenici je sicer manj potrebna fosforova kislina, toda se popolnoma tudi ne sme v nemar pustiti. Ne smemo namreč pozabiti, da vzame dobra pšenična letina zemlji 35 do 40 kil fosforove kisline na hektar. Če pa sejemo novejšje, jako rodovitne vrste pšenice, potrebujejo te še več fosforove kisline, če hočemo doseči čim najboljši pridelek.

Čeravno se je dosihdob smatrala v vodi razkrojna fosforova kislina — zlasti v težki zemlji — kot najbolj pripravno gnojilo s fosforovo kislino, oglašajo se vendar zaporedoma kmetovalci, kateri trdijo, da se dosežejo z zaporednim gnojenjem s Tomaževo žlindro tudi prav zadovoljivi uspehi; saj se tudi v težki zemlji razkroji toliko fosforove kisline, kolikor je potrebuje rastlina za svojo rast. Sicer pa je Tomaževa žlindra dandanes že tako pripravljena, da se tudi v težki zemlji lahko razkroji. Zlasti tedaj, če se je zemlja zrahljala s tem, da se podorje strnišče ali sploh ostanki rastlin, detelja i. t. d., smemo nadomestiti superfosfat na primeren način s Tomaževo žlindro.

Po razmerju obdelanosti zemlje, gnojitve prejšnji setvi in vrste pšenice se lahko s pridom uporabi jo do štirje meterski stoti Tomaževe žlindre na hektar. Tuintam se priporoča še večja množina, ker ne pridejo koreninice rastlin v dotiko z vso fosforovo kislino, ki smo jo dali polju, tako da ostane del gnojila neizkoriščen.

Glede gnojenja s fosforovimi gnojili se mora reči naslednje: Svoječasno se je v obče zahtevalo, da se Tomaževa žlindra pri jesenskem gnojenju globoko podorje. Vsled večletne uporabe in lahke raztoplivosti Tomaževe žlindre pa se je pokazalo, da nima nobenega pomena okolnost, kako globoko spravimo fosfate v zemljo. Ako je zemlja pusta, negnojna, priporoča se celo, da raztrosimo del fosforovega gnojila kar po brazdi, ga torej ne podorjemo, tako da pridejo že majne rastlinice v dotiko z redilnimi snovmi. Tudi so se že delali poskusi, kateri so pokazali, da se Tomaževa žlindra tudi troši na setev z uspehom. Če sneg ni visok, se to lahko celo izvrši do zgodnje spomladi. Zajedno z razpuščanjem snega se naglo razkrajajo redilne snovi gnojila in razširjajo po zemlji, tako da se sme pričakovati popolen uspeh. Čim prej pa raztrosimo na setev Tomaževo žlindro, bodisi da leži na polju sneg, bodisi da ga sploh ni, tem boljše je; zaraditega se ni treba na druge razmere popolnoma nič ozirati, razven če leži polje položno. Če leži sneg visoko, ali pa je njiva položna, takrat se je seveda treba bati, da bo se zgubilo z odplavljenjem mnogo umetnega gnojila, če se sneg hitro topi.

Da moramo pri ozimini uporabiti razven fosforovih gnojil še tudi druga, kakor kajnit in žveplenokislí amonijak, je umljivo. König.

Zborovanja podružnic.

Sevnica. Vabilo k občnemu zboru kmetijske podružnice v Sevnici, kateri se vrši dne 17. novembra popoldan ob 2. uri v gostilniških prostorih podpisane. Spored: 1. Načelnikovo poročilo. 2. Pregled računov. 3. Predlogi za družbeni občni zbor. 4. Prijavljanje za kmetijski knjigovodski tečaj. 5. Raznoterosti. 6. Pobiranje udnine za leto 1913.

Ptuj. Kmetijska podružnica za ptujsko okolico priredi dne 24. novembra v Ptuj pri gospej Zupančič poučno zborovanje. Začetek je ob 9. uri predpoldne. Predaval bode tajnik Holz o kmetijskem knjigovodstvu s posebnim ozirom na osebno dohodninski davek. To vprašanje je velike važnosti za vsakega, posebno pa že za one, katerim se omenjeni davek že predpisuje. Kdor je v stvari dobro poučen, se lahko izogne marsikaterih nepotrebnih plačil. Upamo torej na obilno udeležbo. Pobirala se bode tudi udnina za 1913 in sprejemali se bodo novi člani. Zupanc.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Opozarjamo vse ude, kateri želijo izstopiti iz podružnice, da to takoj, vsaj pa do 1. decembra t. l. tajniku pismeno priglasijo. Članarina za l. 1913 se zdaj začena pobirati; posebno pa prosimo vse tiste ude, ki še za l. 1912 niso poravnali udnine, da jo takoj pošljejo tajniku, gospodu Nemcu, v Okoslavcih. Kdor želi

kaj naročiti, se tudi naj pravočasno pri tajnistvu oglasi. Umetna gnojila dobimo pri gosp. Zemljiču v Radenci in gosp. Korošcu v Gornji Radgoni. Naročilo za gozdne sadike je poslato do 1. decembra. Kateri bodo prenavljali travnike naj, ako želijo podporo za travino ali deteljno seme, to prigrasijo; ravno tako, kdor želi drenazirati! Tečaj za knjigovodstvo se vrši koncem decembra v kraju podružnice, koder se njih največ oglasi! Trije zveski stanejo 2 K, navodilo 1 K 50 v. Zglasiti se je pri podružnici vsaj do 1. decembra 1912. Siromašni dobe podporo.

Iz podružnic.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Kmetijska podružnica Sv. Jurij ob Ščavnici je priredila v mesecu oktobru 4 zborovanja s predavanji. Dne 6. oktobra se je vršilo zborovanje v Ivanjeh, v gostilni Slogavičevi. Gospod načelnik Breznik otvori zborovanje ter pozdravi navzoče povdarjajoč važnost kmetijskega pouka in da besedo gospodu agrarnemu inženirju Zidanšek, ki v lahko umljivem govoru razmotriva, kako zboljšati naše dohodke z uspešno živinorejo. Naprej se moramo potruditi za dobrim travništvom, skrbeti moramo za bujno rast dobrih sladkih trav. Izsušimo torej naše travnike z globokimi jarki in kjer je potreba z drenažo. Obdelujmo in preorjimo nerodovitne dele, pognojimo močno z domačim ali umetnim gnojem ter posejajmo pravilno zbrano in dobro travino seme. Tudi gnojnico zbirajmo, jo vozimo v sodih na travnike; to je ceno, a zelo hvaležno gnojilo. Ako bomo imeli za našo govedo obilo dobre krme, bo nadalje treba, da se začnemo ozirati in brigati za pleme in pasmo. Križanje z drugimi pasmami ni umestno, ker ne moremo delati zanesljivih zaključkov za bodočnost. Ustanovitev živinorejskih pasem je sila važna. Na Gornjem Štajerskem so kmetje ustanovili komisije za določitev plemenske živine. Le izbrane telice in biki, ki odgovarjajo vsem krepostim in pravilnostim v rasti se izberejo za pleme. Paziti je treba tudi na pojatev živine. Tudi zapiski od dojníc dobljenega mleka so potrebni, da lahko doženemo, v koliko dojnica splača pokladano krmo. Končno pa je živina izrodek grude, na kateri živi. Kupčija po prekupcih za našo živinorejo ni koristna! Prevzame na to besedo gospod predsednik Breznik in govori temeljito v organizaciji glede prodaje vina. Za njim še govori gospod tajnik o delovanju podružnice in o koristih kmetovalca, ki jih kot ud lahko ima od kmetijske družbe. Gospod predsednik nato zatvori zborovanje. Za zborovanjem se je še vršila odborova seja podružnice.

Vposlano.

Vzamite, če imate nahod, ste hripavi, sezluzeni in težko dihate, Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“. Mi smo se sami prepričali pri bolečinah v hrbtisu in prsih, pri vratobolu in trganju ob straneh i. t. d., kako zdravilni, kašlj utolažujoči in oživljajoči učinek ima to domače sredstvo. Dvanajsetorica za poskus 5 kron, dva ducata 8 kron 60 v poštine prosto. Od kar uporabljamo Fellerjeve odvajajoče rabarbare krogljice z znamko „Elsapillen“, imamo dober tek, zdrav želodec; ne tišče nas več v želodcu in ne občutimo prav nobenih bolečin več. Priporočamo Vam iz izkušnje: Poskusite tudi to zdravilo, ki urejuje potrebo, povpešuje prebavnost, utolaži krč in zboljša kri. Šest školjic stane poštine prosto 4 krone. Proizvaja le E. V. Feller v Stubici, Elzijin trg št. 292 (Hrvaško).

Pri jesenskem gnojenju

polja in travnikov naj ne opusti noben kmetovalec, gnojiti razven s fosfati (Tomaževa žlindra, kostno moko ali superfosfatom) zmiraj tudi s

kajnitom ali 40 odstotno kalijevo gnojilno soljo.

Kot srednje gnojenje se računa na oral = 1800 štirjaških sežnje, 300 kil kajnita ali 100 kil 40odstotne kaljeve gnojilne soli, ki se kratko pred trošenjem umetnih gnojil pomeša s fosfati.

Da se pravočasno dobijo kaljeva gnojila, se priporoča, jih takoj naročiti. Pojasnila in brošurice o uporabi vseh umetnih gnojil se brezplačno dobé pri:

Kmet. pisarnica za pojasnila kalisindikata
Dunaj, VIII/2 Skoda ulice 3.
Landw. Auktionsstelle des Kalisyndikats
WIEN, VIII/2 Skodagasse 3.

ZADRUGA.

Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Komisijonela prodaja sadja na Dunaju.

Naznanjamo s tem, da bo Zveza do nadalje zopet prodajala vsak četrtet in petek na veliki dunajski tržnici sadje svojih članov, oziroma pri nji včlanjenih zadrug.

Sadje se prevzame v komisijonelo prodajo na podlagi poprejšnje prijave in pritrditve zastran Zveze. V slednjem slučaju se razven izdatkov v gotovini (tovornina, izdatki za spravijanje na trg in tržna pristojbina) še odtegne 5% od kosmatega izkupička.

Za skrbno spravijanje in posodo mora poskrbeti zmiraj vpošiljatelj sam.

Prijave, v katerih naj bo naveden natančen naslov, množina vsake vrste, ki je na razpolago, in nje kakovost, čas, kedaj bi se sadje poslalo, navedba članstva, se naj pošljejo Zvezi.

II.

Poročilo glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Krmila.

Dokler je kaj zaloge, oddajo se debeli in drobni otrobi franko na določeno postajo za meseca november—december za ugodne cene.

Ravnatoko se pošljejo cene ponudbe za krmsko koruzo, ječmen in oves, kakor tudi krompir za na mizo franko zahtevana postaja. V interesu naših zadrug-članov je, če se jih v obilnem številu poslužijo.

2.

Oljnate prge.

Ponujamo, dokler je kaj zaloge: sezamove prge, svetle, za 100 kg K 19.50 od Maribora, bruto za neto z vrečo vred, se pošiljajo v mesecu decembru 1912.

Prge iz zemeljskega oreha 58/62% proteina in toščice, za 100 kg K 20.10 od Trsta bruto za neto z vrečo vred, se pošilja točno in do konca meseca decembra t. l.

3.

Nakup semena rudeče detelje.

Zveza namerava tudi letos kupiti seme rudeče detelje naravnost od svojih članov, in opozarjamo toraj svoje članice že sedaj, da začnejo čim mogoče rano z mlativijo, ker so cene meseca decembra in januarja navadno boljše kakor pa meseca februarja in marca.

Na vprašanje naznanimo vsak čas najvišjo mogočo ceno, ki jo moramo plačati, če se nam pošlje vzorec.

III.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca oktobra 1912. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

Posojilnice	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Kredit		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 30. sept. 1912	—	—	8,361.298	84	4,697.380	65	—	—
Promet oktobra 1912	218.342	09	314.846	58	185.734	39	282.451	06
Skupaj	—	—	8,676.140	42	4,883.115	04	—	—
Proč vračila	—	—	218.342	09	282.451	06	—	—
Stanje dne 30. okt. 1912	—	—	8,457.798	33	4,600.663	98	—	—

B. Druge kmetijske zadruge in društva.

Kmetijske zadruge	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Kredit		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 30. sept. 1912	—	—	17.479	80	1,261.415	83	—	—
Promet oktobra 1912	11.900	41	9.481	59	4.639	95	6.403	67
Skupaj	—	—	26.961	39	1,266.055	78	—	—
Proč vračila	—	—	11.900	41	6.403	67	—	—
Stanje dne 31. okt. 1912	—	—	15.060	98	1,259.652	11	—	—

Ves promet posojilnih društev Zveze meseca oktobra 1912 K 1,001.374.12
 Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca oktobra 1912 " 32.425.62
 Stanje vseh vlog koncem oktobra 1912 " 8,472.859.31
 Stanje vsega kredita „ 1912 " 5,860.316.09
 Uvoz blaga v oktobru 1912 " 231.261.16
 Izvoz „ „ 1912 " 202.701.23
 Skupni promet meseca oktobra 1912 " 433.962.39

Število pridruženih posojilnih društev koncem oktobra 1912: 287.

Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem oktobra 1912: 92.

IV.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pregled ponudeb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudeb in zahtev

za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo interesenti med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudeb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki

se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponjavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se interesenti obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca novembra in decembra.

Sejmi z rogato živino: Dne 21. in 28. novembra in 5., 12., 19. in 27. decembra.

Dva dni pred sejmom s klavno živino se vrši sejem z živino za vzrejo, na kterege se prizenejo ne le molznice, ampak tudi vprežni in mladi voli, mladi biki in telice.

Sejmi s klavno živino: Dne 22. in 29. novembra, in 6., 13., 20. in 27. decembra.

Konjski sejem: dne 5. decembra.

Ponudbe:

Dr. Tausch, Razvanje, pošta Hoče, 1 pinčgavsko telico, 15 mesecev staro, 270 kg, 1 K za 1 kg žive teže.

Postaja za vzrejo jorkširskega plemena grajščine Steinhof pri Radgoni ima zmiraj na prodaj mlade merjaške, polnokrvne jorkširske pasme, 6 do 12 mesecev stare, cepljene, K 3.50 za kilogram žive teže.

Oton Haller-Haller, posestnik v Kamernu; 1 muropoljskega bika, triletnega, plemenjaka, približno 700 kg težkega, lepe rasti in znakov pasme; dosegel je pri sprejemu 67 točk, plemeni dobro; vozi rad in tudi pri lahki vpregi; cena po dogovoru. Proda se le zaradi množine glav živine. (Slika je na razpolago).

Lenart Fischer, veleposestnik v Štrihovcu št. 1, pošta Št. Jlj: 6½ leta staro veliko kravo marijinodvorskega plemena s telotom-bikecem, 600 kg težko, dobro molznico, 500 K.

Anton Hutter, posestnik v Reichendorfu, pošta St. Stefan im Rosental: 1 kravo, ki še je le enkrat skotila, 5—6 mesecev brejo, približno 600 kg težko, dobro molznico. 1 telico, 5—6 mesecev brejo, približno 500 kg težko. Obe sta pinčgavske pasme, dobrih prednikov, premirani in vozita. 1 podrejenega vola čez 800 kg težkega, 1 K za 1 kg žive teže.

Vnovčevalnica za živino zveze muropoljskih živinorejskih zadrug v St. Mihaelu pri Ljubnem ima na prodaj 50 glav brejih in dobrih krav molznic, 30 mladih telic in približno 100 mladih, vprežnih in za podrejo določenih volov.

Miha Fröwis, gostilničar v Auersbachu št. 14 pri Mürzzuschlagu: enoletnega montafonskega bika; telico montafonskega plemena, 20 mesecev staro, čiste pasme; zelo lepi živali, skupaj K 850.

Vincenc Steiner, ekonom v Petrovčah, proda lepo kravo čiste muropoljske pasme, 7 mesecev brejo, 580 kg težko, tudi dobro vozi, za 500 K.

Franc Resch, Wald pri Stainzu, jarem v prežnih volov muropoljske pasme, 1100 kg težkih, 88 K za 100 kg.

Anton Karlon starejši, Hotel Bodenbauer, Buchberg, pri Thörlu, 6 bikov-plemenjakov čiste muropoljske pasme, dobrega plemena za molžo lastne vzreje. Cena 300 do 700 K za komad. Nadalje 3 konje, 2½ leta stare, rumene barve z belimi grivami. Dva imata dobro 16 pestij, 1 pa slabo 16; konji imajo močna prsa, težko nogo in so enake postave. Cena od 1200 K višje. Ogledate si jih lahko v Grabmeierhofu pri Št. Ilju pri Thörlu.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Št. Miklavžu v Sausalu, 1 brejo kravo, bi naj do 20. novembra storila, mešane pasme, dobra molzna krava, 500 kg težka, za 400 K.

Jožef Avgust Schmidt v Judendorfu-Straßengel, mlado živino brnske in simodolske pasme vsake starosti, brejo in nebreno pod 15 meseci, kakor tudi bike-plemenjaka obeh pasem vsake starosti le od prav dobrih krav; cena K 1.50 za 1 kg žive teže od vsake prejemne železniške postaje Avstro-Ogrskega.

K. Ussar, Gradec, Burgring 16, ima v Zavrču pri Ptujju na prodaj dva opitana vola, približno 1300 kg težka. Cena K 1.04 za 1 kg žive teže.

Oskrbništvo benediktincev v Admontu proda 6 zelo brejih telic, muropoljske

pasme, približno 450 do 500 kg težke, K 400 do 480 za komad; 2 kravi muropoljskega plemena po prvem teletu, približno 500 kg težki, komad po K 500; dva konja, 2½ leta stara, kobilo in rezanega konja, 14.5 pestij visoka, bosanskega plemena, oba K 700.—

Naročila.

Oskrbništvo Frauneder, Urgenthal pri Brucku ob Muri, kupi vsak čas na novo molzne krave.

Grajščina Hohenrain, pošta Sv. Peter pri Gradcu, kupi vsak čas dobre krave molznice.

Karl Winkler, Hofstättern pri Gleisdorfu, išče kozla in kozo sauske pasme.

F. Schaffer, gostilničar in posestnik v Sillwegu, pošta Fohnsdorf, kupi 2 lepi ovci zelandске pasme, približno enoletni.

Ponudbe surovega masla.

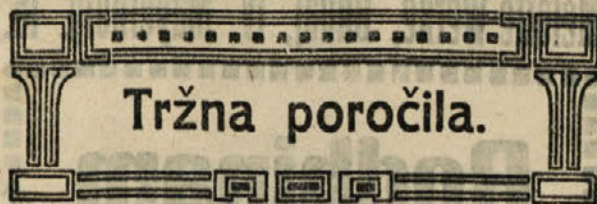
Janez Pierer, po domače Heinzler v Št. Ilju pri Thörlu lahko odda en ali dvakrat na teden 5 do 7 kg surovega masla po K 3.80 kilo.

Mlekarska zadruga Donnersbach lahko odda fine surovo maslo v poštnih zavojih in tudi po železnici. Na teden more postati približno 50 kg. Cena najfinejši vrsti „Tannenbaum“ v poštnih zavojčkih K 3.40, po železnici K 3.30 za kilo. Fino surovo maslo, vrsta „Blau“ K 3.20.

Jožef Leitgeb, posestnik v Neudorfu pri Jzu, ima na prodaj fino surovo maslo.

Prosimo, da se pri ponudbah živine navede po možnosti živa teža in cena.

Prijave za prodajo in nakup se priobčijo samo trikrat, če se nismo pisмено drugače pogodili.

Tržna poročila.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruz		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	12	—	10	50	9	50	12	—	11	50	15	—
Ormož	50	10	—	9	—	9	—	10	—	8	—	9	50
Gradec	50	12	—	11	—	10	50	12	—	10	50	9	—
Ljubno	50	12	50	10	50	10	50	12	—	10	50	—	—
Maribor	50	11	50	11	—	10	—	11	50	10	25	10	—
Ptuj	50	11	50	10	50	11	—	11	—	11	—	—	—
Inomost	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovec	50	11	90	11	44	—	—	10	67	10	—	—	—
Solnograd	50	12	—	10	40	—	—	10	90	11	30	—	—
Dunaj	50	11	37	10	—	9	85	10	58	9	57	—	—
Ljubljana	50	12	42	11	87	10	60	11	57	9	90	—	—
Linc	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pešt	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje	50	11	—	16	—	2	80	2	20	2	50	2	10
Ormož	50	9	50	13	50	3	50	3	—	2	50	2	—
Gradec	50	10	50	19	—	3	65	3	57	2	70	—	—
Ljubno	50	—	—	22	—	4	—	3	—	3	—	2	50
Maribor	50	10	—	13	—	3	—	—	—	2	25	2	—
Ptuj	50	9	50	14	—	3	90	3	50	3	40	2	80
Celovec	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Graško tržno poročilo.

Sejem s krmo in slamo od 28. oktobra do 2. novembra 1912. Pripeljalo se je 47 vozov s 605 meterskimi stoti sena in 28 vozov s 335 meterskimi stoti slame; sejem je bil slabše obiskan, ko pretečni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 7.— do K 8.50; sladko od K 7.— do K 8.70; ržena slama od K 5.60 do 6.40; pšenična slama od K 5.40 do K 6.20; ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 7. novembra 1912. Prignalo se je 410 volov, 394 bikov, 326 krav, — živih telet in 158 konjev, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 19 bikov, 1 krava, — telet; na Gornje Štajersko: 30 volov, 30 bikov, 13 krav, — telet; v Trst:

— volov, — bikov, 34 krav, — telet; na Nemško: 7 volov, — bikov, — krav, — telet; na Predarlberško: 16 volov, 20 bikov, 10 krav, — telet; v Švico: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Češko: 90 volov, 40 bikov, 150 krav, 2 teleti; na Moravsko: 8 volov, — bikov, 7 krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od K 100.— do K 110.— (izjemoma K 112.—), poltolsti od K 92.— do K 96.—, suhi od K 80.— do K 90.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave, tolste od K 78.— do K 90.—; poltolste od K 64.— do K 76.—, suhe od K 44.— do K 60.—; biki od K 80.— do K 102.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; črez 4. tele od K —.— do K —.—; breje krave od K —.— do K —.—; mlada živina od K 76.— do K 92.—.

Sejem klavne živine dne 8. novembra 1912. Zaklana živina: 574 telet, 3214 svinj, 33 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.26 do K 1.32; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.34 do K 1.48; mlade svinje od K 1.44 do K 1.50; nemške pitanske svinje od K 1.44 do K 1.48; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.64 do K 1.68; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.44 do K 1.48; mesne svinje od K 1.34 do K 1.44; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.26 do K 1.32; bosnjaške pitanske svinje, suhe, od —.— do K —.—; ovce od K —.80 do K 1.—; kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 22. novembra v mestu Gradec (z zaklano klavno živino).

Dne 23. novembra v Semriachu, okr. Frohnleiten; v Slovenski Bistrici**; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 24. novembra pri Sv. Marjeti na Pesnici*, okr. Maribor; na Teharjih*, okr. Celje.

Dne 25. novembra v Stainzu, okr. Kindberg; v Stainzu**, v Lipnici*; v Wildonu*; v Ptujju*; v Dobjem*, okr. Kozje; v Vidmu**, okr. Brežice; v Weizu**; pri Sv. Duhu pri Ločah**, okr. Konjice; v Lembergu*, okr. Šmarje pri Jelšah; v Neumarktu**; v Mautern.

Dne 26. novembra v Scheiflingu, okr. Neumarkt.

Dne 27. novembra v Ptujju (sejem s ščetinarji); v Imenem, okr. Kozje (svinjski sejem); v Mariboru.

Dne 28. novembra na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem); v mestu Gradec (sejem z rogato živino).

Dne 29. novembra v mestu Gradec (z zaklano klavno živino).

Dne 30. novembra v Langenwangu, okr. Mürrzuschlag; v Jagerbergu*, okr. Fürstenfeld; v Öblarnu*, okr. Gröbming; v Ebersdorfu, okr. Hartberg; v Neudau, okr. Hartberg; v Wenigzellu, okr. Vorau; v Neudau, okr. Hartberg; v Wenigzellu, okr. Vorau; v Weißkirchen**, okr. Judenburg; v Stražu**, okr. Lipnica; v Leobnu; v Verzeju**, okr. Ljutomer; v Svičini, okr. Maribor; pri Sv. Andražu v Slov. Gor.*, okr. Ptuj; v Rogatcu**; pri Sv. Florijanu (Zgornji Dolič)*, okr. Slovenji Gradec; pri Sv. Andražu (Sausal)**, okr. Lipnica; v Brežicah (svinjski sejem); na Bizeljskem, okr. Brežice.

Dne 2. decembra v Ormožu*; v Pischelsdorfu**, okr. Gleisdorf; v mestu Celje*.

Dne 3. decembra v Geistthalu, okr. Voitsberg; v Pürggu, okr. Irdning; pri Sv. Tomažu**, okr. Ormož; na Planini*, okr. Kozje; v Konjicah**, v Ormožu (sejem s ščetinarji; v Radgoni**.

Dne 4. decembra v Wiesu**, okr. Ivnic; v Vordernbergu, okr. Leoben; v Wildalpen, okr. St. Gallen; pri Sv. Barbari v Halozah**, okr. Ptuj; v Gasenu, okr. Birkfeld; Šmarje pri Jelšah**; v Lučah (sejem z drobnico), okr. Arvež; v Ptujju (sejem z rogato živino, konji in ščetinarji).

Dne 5. decembra na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem).

Dne 6. decembra v Frohnleiten; v Wundschuh**, okr. Graška okolica; v Stallhofenu, okr. Voitsberg; v Oberzeiringu**; v Lučanah**, okr. Arvež; v Trabochu, okr. Leoben; v Cmureku*; v Polju**, okr. Kozje; v Sevnici**; v Fladnitzu-Passail, okr. Weiz; v Vuzenici**, okr. Marenberg; v Laßnitz-Lambrecht**, okr. Murau; v Rogatcu (s ščetinarji).

Priložnostni nakup.

Radi smrti svojega moža sem prisiljena iz zaloge **75.000 flgrovih flanelnih odevj** prodati, katere ponudim za zelo nizko ceno. Te odeje so pripravne za vsako hišo za pokrivanje postelj in ljudi. Dolge so krog 190 cm in 185 cm široke. Pošilja se proti povzetju in sicer 4 komade tigorovih flanelnih odevj za 8 K 50 v. Vsak cenj. čitatelj tega inserata si lahko z zaupanjem naroči. Z mirno vestjo lahko trdim, da bo vsak zadovoljen s pošiljativjo. 404—2
MARIA BEKERA
tovarnarjeva vdova — zaloga tovarniških odevj
4. in 5., Nachod, Češko.

Oznanila

„Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

Blagoslova svojega dela

je le oni deležen, ki gre s polno močjo in zdravjem na delo. Kdor pa trpi n. pr. na revmatizmu, protinu ali pa posledicah kakšnega prehlada, ni navadno zmožen, poprijeti se dela s polno močjo.

V tem slučaju se izkaže preskušeno, dobro domače zdravilo, kakor je Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“, kot zvest pomagač, prežene bolečine, čvrsti mišice in živce in bi toraj naj bil zmiraj pri hiši. Znana pesnica in pisateljica Paul Marija Lacroma, pl. Egger-Schmitzhausen,

se je izrazila v svojem pismu na lekarnarja Feller tako-le: „Prijetna dolžnost mi je, Vam povedati, kako blagodejno je vplival na mojo neuralgijo v obrazu Vaš fluid z znamko „Elsafluid“, ki sem ga prejela od baronice Freytagh. Sprejmite izraz najtoplejše zahvale iz velike množice Vam vedno hvaležnost dolžnih bolnikov i. t. d.“ Na tisoče sličnih zahvalnih pisem iz vseh krogov govori za to dobrodejno, zdravilno in hude bolečine utolažujoče domače zdravilo, ktere ga si lahko nabavimo v 12 malih, 6 dvojnatih ali 2 špeciálnih steklenicah franko za 5 K od dvor-

nega lekarnarja Feller v Stubici, Elzijin trg št. 292 (Hrvaško).

Tudi drugi Elzijin preparat in sicer Fellerjeve odvajajoče rabarbara kroglice z znamko „Elsapillen“ lahko priporočamo iz izkušnje, kajti od takrat, ko uporabljamo to sredstvo, imamo popolnoma zdrav želodec in dober tek, opravljanje potrebe je lahko in nimamo prav nobenih želodčnih bolečin. Da dobite ta preparat, ktere ga stane 6 škatljic poštnine prosto 4 K, treba Vam je samo pisati lekarnarju Feller v Stubici, Elzijin trg št. 292 (Hrvaško). — — — f.

Če se krave ponovno pojajo
in se ne obrežijo, je to večinoma posledica takozvane smolike na spolovilih. Pri lečenju te bolezni se je izborno obnesel „Bissulin“, sredstvo, ki je brez duha (vonja), ki je ceno in hitro pomaga. Da se „Bissulin“, z uspehom rabi in dobi, je treba živinozdravniškega naročila. Varuje pa se naj vsaki pred ponareditvami. Pristni „Bissulin“ nosi ime na zavitku. Brošurice s sliko, predočujočo omenjeno bolezen, pošlje zastoj tovarna za kemične izdelke **H. Trommsdorff, Aachen.** (Sestava: 0.25% socojodolovega živega srebra in mast.)

Po dežu premočeno in izluženo krmilo morate

Istos z dodatkom Barthelovega klajnega apna s soljo izboljšati. da bi sicer z gotovostjo nastopila driska, skvarjenost prebavil in boleznij kostij. Kmetovalci, zahtevajte zmiraj izrecno

Barthelovo klajno apno

ker se to apno izkazuje skozi 19 let kot najboljšo. Izdatki so mali, učinek pa najboljši. Opis se dobi zastoj. 381-12 5 kg poskus 2 K. za 50 kg 11 K od Dunaja ali Maribora proč.

Miha Barthel & Co., Dunaj, X., Siccardsburggasse 44.

Ruhrol.

Prški zoper grizo telet po napovedbah c. k. okrajnega živinozdravnika **Maksa Kapolda** in pripuščena za splošno prodajo od c. k. ministerstva za notranje zadeve. — Edino gotovo učinkajoče sredstvo zoper grizo telet. Se uporablja v vseh živinorejskih zadrugah Tirolskega z izvrstnim uspehom. — Pošilja se v škatljicah po 1 ducatu in 2 ducatih. — **Proizvaja le edino:**

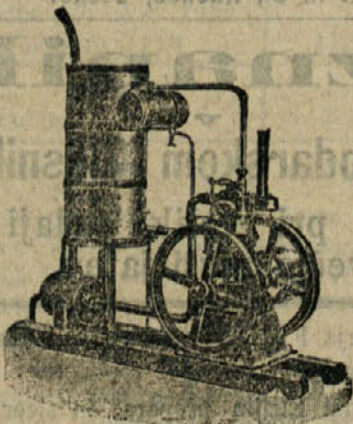
Karl Hochstöger

lekarnar v Landecku na Tirolskem. Na stotine priznalnih in zahvalnih pisem. 418-12

BENZ

MOTORJI stoječe in ležeče zgradbe za obrat z bencinom, bencelom in surovim oljem
MOTORLOKOMOBILI
MLATILNICE
MOTOR LOKOMOTIVE

za gozdne in poljske železnice

Naši motorji so jako natančno izdelani izdelki z največjo popolnostjo.

Priprosti, varni za obrat. Nizke cene.

Ugodni plačilni pogoji.

Avstrijska Benz-motor-družba z o. p., Dunaj X., Mannhartg. 4
Oesterreichische Benz Motoren-gesellschaft m. b. H., Wien X., Mannhartgasse 4

Pozor pred malovrednim blagom!

Thomasova moka I.

je najboljša in najcenejša fosforato gnojilo, ki se lahko rabi vsak čas in pri vseh rastlinah. — Za čistost in za nakazano vsebino fosforjeve kisline, raztopne do zadnjega v citronske kisline, kakor za fino zmleto moko, zaznamovano s

štiriperesno deteljico

garantira (jamči) znana in že z nad 30 letnimi, vedno sijajno uspešnimi skušnjami glede Thomasove moke 65-24

kupčijska pisarna za fosfatovo moko čeških Thomasevih tovarn **Dunaj I., Bauernmarkt 13.**

Najnovije in najboljše škropilnice za gnojnice,

tudi prevozne, za škropljenje in napolnjevanje sodov. Ne rjavijo in ne zamrznejo. Vodovarno nesejo do 20 m. Ceniki gratis in franko.

Prva moravska tvornica za vodovode in sesaljke

Ant. Kunz, c. in k. dvorn. dobavnik, **Mähr.-Weißkirchen.** 108-24

Gospodje naročelci se uljudno prosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

Grand Prix na svetovni razstavi v Parizu 1900

Kwizdov kornajburški živinski prašek

dijetelčno sredstvo za konje, rogatino in ovce.

Cena velike katlje K 1.40, malo katlje K —.70. Ze cez 60 let z uspehom v porabi v tistih blekih, kjer živina noče jesti, slabo prebavlja in se želi zvečanje mlečnosti pri kravah.

Kwizdov kornajburški živinski prašek je le tedaj pristen, če ima zraven stoječo varstveno znamko; dobi se v vseh lekarnah in drogerijah. — Glavna zaloga: **Franc Iv. Kwizda,** c. in k. avstroogrski, kralj. rumunski in kralj. bulgarski dvorni dobavatelj. okrožni lekarnar, Kornenburg pri Dunaju. 206-24

Ilustrovani ceniniki zastoj in poštnine prosto.

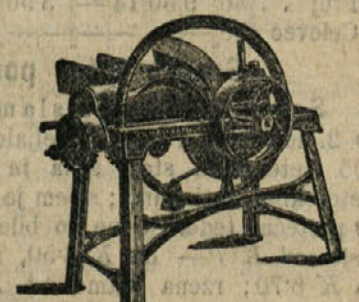
Najcenejši in najpopolnejši

posnemalnik za Mayfarthov „Diabolo“

„mleko je“
Izdelek prve vrste, enostavno delo, zajamčena množina 120 / na uro. Cena samo K 135.—

Stroji za pripravljavanje krme
slamorenice, stroji za rezanje repe, zrnje (domači mlini), brzoparilniki, gnojne pumpe, stiskalnice za seno kakor vsakojaka kmetijska stroje, katere izdeluje in spravlja 700krat za to odlikovana tovarna 378-6

Ph. Mayfarth & Co., Dunaj (Wien), II, 1
Frankfurt o. M., Berlin, Paris.
Cenik št. 575a zastoj in franko. Želje se zastojniki.

Tovarna za gumijske izdelke „Elbe“
Dunaj, IX., Frankgasse 1.

Če potrebujete

frake za cepljenje frt, cevi za pretakanje vina, priprave za zatiranje peronospore

ali kake druge predmete iz gume, ne prezrite najcenejšega vira pri najtrpežnejših kakovostih.

Navedena tovarna zaloga tudi Zvezo kmetijskih zadrug.

Naročila sprejema Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2, in tudi c. k. kmetijska družba v Gradcu, Stempfergasse 3. 103-24